

Fòrum

d'entitats de
persones usuàries
de l'audiovisual

LES FORMES DE DISCRIMINACIÓ A LES DONES EN ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ AUDIOVISUAL

Recomanacions

Abril 2007

El 4 de desembre de 2001, a iniciativa del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, es va constituir el Fòrum de les persones usuàries de l'Audiovisual, amb l'objectiu de ser un marc de referència per intercanviar coneixements i idees, i donar resposta a les demandes de la societat civil en aquest sector.

Integren el Fòrum entitats, associacions, organismes, universitats, sindicats i col·legis professionals, interessats en el món dels usuaris dels mitjans audiovisuals. El Fòrum s'organitza en grups de treball per aprofundir en temes específics i elaborar documents que promoguin la qualitat dels continguts i el bon ús dels mitjans. Les seves recomanacions no tenen caràcter vinculant per al CAC.

Aquest document va ser aprovat en la sessió plenària del Fòrum el 20 d'abril de 2007.

FORMES DE DISCRIMINACIÓ A LES DONES. RECOMANACIONS

La discriminació envers les dones en l'àmbit audiovisual afecta més de la meitat de la població. Sovint ve acompanyada i agreujada per altres factors com poden ser la classe social, l'ètnia, la cultura, l'edat, la salut i l'orientació sexual i emocional, que afegeixen elements específics de discriminació.

En la societat, s'ha pres com a referent la masculinitat en la construcció social de les relacions. Aquest fet ha contribuït a infravalorar i fins i tot ha desprestigiats els rols atribuïts a les dones, per aquest motiu es genera una distribució de poder desigual que se sustenta i justifica a través de les discriminacions, repressions i altres formes de violència contra les dones.

Els mitjans de comunicació tenen un paper determinant en la construcció, la reproducció i el manteniment de la discriminació envers les dones, però d'altra banda també són necessaris per a la seva revisió crítica.

Per aquest motiu, és convenient la implicació i la responsabilitat de tots els agents que col·laboren en la producció i la difusió dels continguts audiovisuals per assolir un tractament que tingui en compte la diferència i la diversitat de les dones d'una manera digna.

1. Per una visibilització correcta

• Evitar algunes associacions

- Defugir la utilització sistemàtica de la figura de les dones per sobredimensionar informacions de manera victimitzada i sensacionalista, especialment en temàtiques de sensibilitat i tragèdia com ara guerres, malaltia, misèria, catàstrofes naturals, etc.
- Eludir la utilització de la imatge de les dones com a figures erotitzades i com a valor afegit en diferents àmbits dels continguts televisius, especialment en la publicitat i l'entreteniment.
- Considerar la importància numèrica de les dones com a receptores dels continguts audiovisuals.
- Defugir els prejudicis en la construcció de la graella televisiva vinculant exclusivament determinats formats i temàtiques a franges horàries destinades a les dones.
- Transmetre la complexitat i la diversitat dels fenòmens que afecten les dones i evitar-ne la banalització i l'explicació simplista.
- Evitar transmetre majoritàriament una imatge de les dones ancorada en els rols tradicionals, que no reflecteix la pluralitat de la realitat actual.

• Superar estereotips i rols de gènere discriminatoris

- Plasmar les dones en tota la seva complexitat social pública i privada i reflectir els canvis que han protagonitzat les dones així com valorar positivament les aportacions que fan a la societat.
- No ubicar les dones gairebé sempre en un espai domèstic atorgant-los l'única responsabilitat en aquest àmbit.
- Defugir els models amb atribucions de rols estereotipats en les representacions de les llars.
- Afavorir la presència de dones de totes les edats, així com diferents tipus de llars i nuclis familiars.
- Prestigiar les tasques de cura pel valor que realment tenen per a la sostenibilitat de l'ésser humà i evitar la ridiculització dels homes quan les realitzen.
- Afavorir que els homes apareguin assumint de manera natural les tasques domèstiques i no només com a professionals i/o experts.
- Evitar la ridiculització de la imatge de les dones en el terreny professional.

FORMES DE DISCRIMINACIÓ A LES DONES. RECOMANACIONS

- Donar autoritat moral i científica i reconeixement social a professions "feminitzades".
- Garantir la presència equitativa dels i les professionals dels mitjans de comunicació en els diferents gèneres, seccions, temàtiques i/o formats.
- Evitar en tot tipus de formats la divisió de les tasques dels i les professionals que atorguen als homes qualitats de seriositat, conducció, presentació i direcció mentre per a les dones queden tasques d'assistència, i la responsabilitat dels temes més emocionals o de xafarderia. En aquest sentit, s'ha de tenir en compte des de l'edat fins al vestuari dels i les professionals, passant per la manera de situar-los en escena i de presentar-los i les tasques que desenvolupen.
- Afavorir la presència de dones de físics i edats diferents per impedir que s'institueixi un model de "dona ideal" que no correspon a la realitat.
- Evitar la presentació de la bellesa com a obligació i/o necessitat per obtenir l'èxit social i la felicitat i reflectir la diversitat dels cànons de bellesa.
- Distingir clarament quan es parla de salut, de bellesa o de característiques derivades d'una determinada edat.
- Evitar representar els problemes de salut que afecten tota la població només amb figures femenines.
- Defugir la representació dels processos naturals i físics de les dones (les menstruacions o la menopausa) com a problemes de salut.
- Evitar l'associació del cos femení a un producte per sobrevalorar-lo i convertir la imatge de les dones en un valor afegit del producte.
- Evitar la fragmentació del cos de les dones per emfatitzar-ne determinades parts.
- Evitar la banalització i erotització de la violència contra el cos de les dones.

2. Per superar la invisibilització

• Donar veu

- Augmentar la presència de la veu femenina en els programes audiovisuals per fer visible la competència de les dones en coneixements científics, tècnics i professionals; especialment, en programes que donen i/o generen opinió.
- Potenciar en la publicitat la veu femenina com a transmissora de missatges sense assignar la veu experta exclusivament als homes.

• Temes i espais

- Promoure la visibilització de personatges femenins en àmbits tradicionalment masculins (economia, ciència, universitat i política) i cercar veus expertes femenines en tots els camps del saber.
- Donar sempre les dades desglossades per sexes.
- Donar autoritat a l'experiència femenina i mostrar-ne l'acció positiva, tot evitant presentar reiteradament les dones com a víctimes.
- No incloure exclusivament la informació referida a les dones en l'àrea de societat.

- Evitar la preeminència de la visió patriarcal en l'elecció de l'agenda informativa.

• Representació de la violència

- Sobre la representació de la violència envers les dones consulteu el document: "Recomanacions sobre el tractament de la violència de gènere als programes informatius i d'entreteniment als mitjans de comunicació" elaborades pel CAC i assumides per tots els agents socials implicats (Col·legi de Periodistes de Catalunya, Consell de la Informació de Catalunya, Regidoria de Dona i Drets Civils de l'Ajuntament de Barcelona i l'Institut Català de les Dones) a www.cac.cat.

FORMES DE DISCRIMINACIÓ A LES DONES. RECOMANACIONS

3. Llenguatge verbal i iconogràfic

- Utilitzar la fórmula femenina quan la informació es refereix a dones per tal de no invisibilitzar-les amb l'abús de genèrics masculins.
- No utilitzar diferents adjectius segons si la informació és de dones i/o per a dones o si és d'homes i/o per a homes.

LES FORMES DE DISCRIMINACIÓ A LES DONES. RECOMANACIONS

Llistat d'entitats, associacions i organitzacions del Fòrum

Agència Catalana del Consum (ACC)
Associació de Consumidors de la Província de Barcelona (ACPB)
Associació de Mestres Rosa Sensat
Associació Promotora de l'Orientació del Consum de la Gent Gran (PROGRAN)
Associació Centre Català d'Addicions Socials (ACENCAS)
Asociación de Usuarios de la Comunicación (AUC)
Aula Mèdia. Educació en Comunicació
AIS Atenció i Investigació de Socioaddiccions
Col·legi de Pedagogs de Catalunya (COPEC)
Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya (COPC)
Col·legi Professional de l'Audiovisual de Catalunya (CPAC)
Confederació de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CCOO)
Coordinadora d'Usuaris de la Sanitat (CUS)
Departament d'Educació. Servei de Programes d'Innovació Educativa
Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)
Departament de Periodisme i de Comunicació Audiovisual de la Universitat Pompeu Fabra (UPF)
Drac Màgic
Escola Superior de Cinema i Audiovisuals de Catalunya (ESCAC)
Facultat de Ciències de la Comunicació Blanquerna de la Universitat Ramon Llull (URL)
Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat de Lleida
Facultat d'Empresa i Comunicació de la Universitat de Vic

Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna de la Universitat Ramon Llull (URL)
Federació d'Associacions de Gent Gran de Catalunya (FATEC)
Federació d'Associacions de Pares d'Alumnes de Catalunya (FAPAC)
Federació de Cooperatives de Consumidors i Usuaris de Catalunya (FCCUC)
Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya (FMRPC)
Grup d'Entitats Catalanes (GEC)
Institut Català de les Dones (ICD)
Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona (ICE)
MITJANS. Xarxa d'Educadors i Comunicadors
Observatori de les Dones en els Mitjans de Comunicació
Observatori Europeu de la Televisió Infantil (OETI)
Observatori sobre la cobertura de Conflictes als mitjans de comunicació
Organització de Consumidors i Usuaris de Catalunya (OCUC)
Sindicat de Periodistes de Catalunya (SPC)
Teleduca, educació i comunicació, S.C.P
Telespectadors Associats de Catalunya (TAC)
Televisions Locals de Catalunya (TLC)
Unió de Consumidors de Catalunya-UCC
Unió Sindical Obrera de Catalunya (USOC)
Unió General de Treballadors de Catalunya (UGT)
USTEC-STEC
Xarxa Audiovisual Local (XAL)

d'entitats de
persones usuàries
de l'audiovisual

forum.cac@gencat.net
www.cac.cat

**Consell
de l'Audiovisual
de Catalunya**

D.L.: